

دکتر نظامی در آخرین گفتگوی اختصاصی به عنوان رییس سازمان شیلات:

نظم طبیعت را به آن برگردانیم

معمولاً بوی بهار و شور و نشاط ناشی از تولد دوباره‌ی زمین از یک ماه قبل از سال نوبه مشام می‌رسد و روح انسان را نوازش می‌دهد تا بار دیگر ثابت کند که زمستان هر چه هم سرد و سخت و یخی باشد رفتنی است و زمین بار دیگر مجال نفس کشیدن یافته است.

این شور و شوق زندگی را می‌توانی در چهره تک‌تک افرادی که در سر راهت می‌بینی حس کنی. حتی اگر این فرد رییس سازمان شیلات باشد که معمولاً خبرنگاران از او آمار و ارقام و درصد رشد تولید و چالش‌های صنعت شیلات را خواسته‌اند و او نیز پاسخ گفته است. اما امروز از برق چشمانش می‌شد فهمید که او هم صبحی متفاوت با روزهای یخ‌زده‌ی قبلی آغاز کرده است. این مهمترین دلیل دکتر شعبانعلی نظامی و ما برای ورود به گفت‌وگوی غیر متعارف و البته کمی هم فلسفی در خصوص جایگاه ماهی و آبزیان در زندگی جامعه بشری است. هر چند که درست دو، سه روز پس از این گفتگو دکتر نظامی به طور ناگهانی از ریاست سازمان شیلات کناره گرفت. تا این مصاحبه آخرین گفتگوی اختصاصی وی با رنگ و بویی خاص فراتر از مسایل روز شیلاتی باشد. شاید دکتر نظامی در آن روز نیز به روزهای پس از رفتن می‌اندیشید.

عملی بر روی فیتوپلانکتون‌ها، باکتری‌ها و ذرات ریز میکروسکوپی داشته‌اید. به لحاظ آنالیز ترکیبی، مواد تشکیل‌دهنده آبزیان نسبت به دام و طیور چه مزیت‌هایی دارد؟

ببینید، اگر مواد غذایی موجود در شکمبه یک گاو (با هدف تعیین تعداد گونه‌های گیاهی مصرف شده) را آنالیز کنیم نهایتاً ۷ یا ۸ نوع ماده غذایی مشاهده می‌کنیم اما یک ماهی از هزاران موجود با ترکیبات مختلف تغذیه می‌کند و دارای ارزش‌های سرشار غذایی است. اعتقاد این است که آب پرورش ماهی باعث حاصلخیزی و رفع شوری خاک نیز می‌شود و به عبارتی فضله‌ی ماهی فضیلت آب است. نگاه درست در بحث تولید آبزیان چگونه باید باشد؟

خوشبختانه این نگاه جامع در دولت به وجود آمده است. همین که در بحث تولید آب‌های داخلی ۲۵ تا ۳۰ درصد رشد تولید داشته‌ایم که در دنیا منحصر به فرد است یعنی اینکه لزوم توجه به تولید بیشتر آبزیان در کشور و استانداردها حس شده است و همینجا اعلام می‌کنم که اگر دولت به برنامه‌های ما توجه بیشتری کند در سال آینده تولید آبزیان را ۵۰ درصد بیشتر می‌کنم. ضمن اینکه مدعی هستم که می‌توانیم ۳ میلیون تن تولید در کشور داشته باشیم و برای این ادعای خود مدرک و دلیل هم دارم که می‌توانم ارایه دهم.

نظیر آنفلوآنزای طیور و... یافت می‌شود. این موضوع را در مجامع بین‌المللی هم مطرح کردید؟

بله. ببینید، تمام ادیان به نوعی منتظر ظهور یک منجی هستند. اما فلسفه وجودی ظهور امام زمان هنوز مهیا نیست. یکی از دلایل جنگ‌های متعددی که الان در دنیا وجود دارد، جدا شدن آنها از زندگی و تعادلی است که خداوند برای آنها مقدر ساخته است. انحراف بشر این است که سبزی و جنگل را به سنگ و بلوک و تیر آهن تبدیل کرده و تعادل اقلیم و زمین را به هم زده است.

راه نجات چیست؟

انسان باید به اصل طبیعت برگردد. باید سه چهارم نیاز غذایی خود را از آب بگیرد و رفتارهای خود را با طبیعت اصلاح کند تا طبیعت هم به او روی خوش نشان دهد. اگر توجه کنیم درمی‌یابیم که کشور ژاپن که با سرانه ۷۰ کیلوگرم در سال بیشترین مصرف آبزیان را در دنیا دارد، در علم و تکنولوژی و اقتصاد از کشورهای پیشرو است و به همین صورت کشورهای اروپایی و پیشرفته که میانگین مصرفی بالای ۲۰ کیلوگرم در آبزیان دارند، این در حالی است که میانگین مصرف آبزیان در کشورمان ۷ کیلوگرم در سال است. از دیدگاه مسایل دینی هم روایت است که ماهی نخستین غذای بهشتی است. حتی توصیف بهشت هم در روایات از نه‌های روان و جلوه‌های طبیعی است.

آقای دکتر، شما یک اکولوژیست آب هستید که سال‌ها در خارج از کشور تحقیقات مزرعه‌ای و

آقای دکتر، آیا بشر حق شیلات و آبزیان را آن‌چنان که شایسته‌ی آن است به جای می‌آورد؟ لازمه ورود به این بحث نگاه ویژه به مقوله آبزیان است. حدود سه چهارم وسعت کره زمین و همین میزان از وسعت بدن انسان را آب تشکیل می‌دهد و این به معنای آن است که خداوند به انسان نشان داده است که باید سه چهارم نیاز خود را از آب بگیرد. در حالی که در حال حاضر انسان‌ها سه چهارم نیاز خود را از خشکی تامین می‌کنند و فقط یک چهارم آن را از آب به دست می‌آورند. در اینجا است که می‌توان گفت بشر به انحراف افتاده است. جالب اینجاست که شاید بسیاری از مردم ندانند که بیشتر اکسیژن مورد نیاز کره زمین و اتمسفر از موجودات گیاهی اقیانوس‌ها تامین می‌شود. متوسط عمق آب در کره زمین ۳ هزار متر است که تا عمق ۲۰۰ متری آن گیاهان میکروسکوپی در حال فتوسنتز و تولید اکسیژن هستند. این هم نشانه این است که باید انسان با توجه به نیازهایی که آب از او برآورده کرده است بیشتر از نعمات و امکاناتی که خداوند در آب‌ها قرار داده استفاده کند.

یعنی شما معتقدید که باید بشر استفاده از آبزیان را در اولویت قرار دهد؟

قطعاً. در حال حاضر پرورش گاو، گوسفند و طیور در اولویت تامین مواد پروتئینی قرار دارد. مرغ در ۴۵ روزه به وزن کشتار می‌رسد اما کسی نمی‌داند که این مرغ ۴۵ روزه که با انواع مواد شیمیایی و مکمل‌ها در این مدت کم رشد می‌کند به چه دلیل سلامت را پس می‌زند و آثار وجودی این دخالت بشر در نظم طبیعی رشد آن در بروز بیماری‌هایی